

Handläggare
Kristina Eklund
Telefon: 08 50835534**Till**
Arbetsmarknadsnämnden
den 20 december 2016**Ärende 7****Yttrande över remiss av motion (2016:78) om
psykisk ohälsa ett växande problem - Stockholm
behöver en stark samlad stadsövergripande
strategi för att kunna göra skillnad***Remiss från kommunstyrelsen, dnr 106-1029/2016***Arbetsmarknadsförvaltningens förslag till beslut**

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att hänvisa till arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande som sitt yttrande över remissen.

Arjun Bakshi
arbetsmarknadsdirektör

Karin Eriksson-Bech
utvecklingschef**Sammanfattning**

Kommunstyrelsen har remitterat motion (2016:78) från Johanna Sjö (M) till arbetsmarknadsnämnden för yttrande. Motionären föreslår att staden ska utarbeta en samlad strategi för ett tvärspektoriellt arbete för att främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa i ett livscykelperspektiv.

Arbetsmarknadsförvaltningen konstaterar att ansvaret att motverka psykisk ohälsa är delat mellan stat, landsting och kommun. I kommunen bedrivs arbetet framför allt inom ramen för socialtjänstens ansvar. Men problematiken med psykisk ohälsa är framträdande även bland arbetsmarknadsförvaltningens målgrupp och arbetsmarknadsnämnden har också ett ansvar i frågan. Det är idag en prioriterad fråga inom förvaltningen.

Förvaltningen konstaterar också att det sker ett prioriterat arbete på nationell och regional nivå. Bland annat finns en nyss undertecknad

överenskommelse mellan regeringen och Sveriges kommuner och landsting (SKL) om koordinering av insatser på statlig, regional och lokal nivå. SKL har vidare drivit ett utvecklingsarbete inom området och tagit fram verktyg och strategier för arbetet på lokal och regional nivå. Frågan om stöd till personer med psykisk ohälsa kommer också att vara en prioriterad fråga i det nyligen påbörjade samarbetet inom FINSAM. Förvaltningen anser att det nyligen påbörjade arbetet kan utvecklas ytterligare innan ställning tas till behovet av en särskild strategi för staden.

Bakgrund

Begreppet psykisk ohälsa används oftast som ett samlingsbegrepp som förutom psykisk sjukdom och psykisk funktionsnedsättning också inrymmer nedsatt psykiskt välbefinnande (till exempel oro, nedstämdhet, ångslan och sömnsvårigheter).

Det finns en vedertagen uppfattning om att den psykiska ohälsan sedan 1990-talet har ökat. I västvärlden utgör psykisk ohälsa den främsta orsaken till sjukfrånvaro och att personer som är arbetsföra står utanför arbetsmarknaden. Omkring 5-10 procent av Sveriges befolkning lider av tillstånd som kräver psykiatrisk behandling. Av de som kommer till Sverige för att söka asyl uppskattas cirka 30 procent lida av posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) och ytterligare 30 procent av lätta till medelsvåra psykiska besvär.

I dag finns det vidare flera oroande trender bland barns och ungas, i synnerhet unga flickors, psykiska hälsa. En ökande andel ungdomar upplever stress, huvudvärk, ångest, sömnbesvär och svårigheter att hantera vardagen. Cirka 30 procent i åldersgruppen 16–24 år uppger att de lider av oro, ångslan och ångest. Därmed skrivs också mer antidepressiva läkemedel ut, särskilt till unga kvinnor i åldern 15–19 år. I Stockholms stad är bilden en liknande. I 2016 års Stockholmsenkät, som delas ut bland elever i staden, är det ungefär 40 procent av flickorna och 17 procent av pojkarna som uppger att de väldigt ofta eller ganska ofta är ledsna och deppiga utan att veta varför. Medan den psykiska ohälsan bland pojkar har varit relativt stabil under 2000-talet så går det bland flickor att se en försämring sedan 2010 års undersökning.

Skillnader mellan vuxna kvinnor och män är också synliga. Män vårdas oftare för missbruksproblematik medan kvinnor i högre utsträckning får vård för så kallade förstämningssyndrom.

Ansvar delat mellan stat, landsting och kommun

Ansvar för åtgärder i frågan om psykisk ohälsa är delat mellan stat, landsting och kommun. En individ kan ha kontakt med flera aktörer vilket bland annat ställer krav på att aktörerna samverkar och strävar mot ett gemensamt håll. På senare år har psykiatri och psykisk hälsa varit en av statens prioriterade frågor inom hälso- och sjukvårdsområdet. Mycket av arbetet har skett inom ramen för det så kallade PRIO-arbetet. Det finns också en nyss undertecknad överenskommelse mellan regeringen och SKL om koordinering av insatser på statlig, regional och lokal nivå. SKL har vidare drivit ett utvecklingsarbete inom området och tagit fram verktyg och strategier för arbetet på lokal och regional nivå. Prioriterade målgrupper är bland annat barn, unga, äldre och nyanlända. Stockholms stad deltar i det arbetet genom socialförvaltningen.

Kommunerna ansvarar för att personer med psykisk funktionsnedsättning får det stöd och den hjälp de behöver. Det innebär att kommunerna ska verka för att människor som på grund av sin funktionsnedsättning möter betydande svårigheter i sitt dagliga liv får möjlighet att delta i samhällets gemenskap, ha en sysselsättning och att leva som andra. Kommunerna ska planera sina insatser för den enskilde individen tillsammans med berörda myndigheter och organisationer, exempelvis landstingen.

Ärendet

Arbetsmarknadsnämnden har av kommunstyrelsen fått en motion av Johanna Sjö (M) för yttrande. Motionären föreslår att staden ska utarbeta en samlad strategi för ett tvärssektoriellt arbete för att främja psykisk hälsa och förebygga psykisk ohälsa i ett livscykelperspektiv.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom utrednings- och utvecklingsstaben.

Arbetsmarknadsförvaltningens synpunkter och förslag

Den ökade psykiska ohälsan i samhället avspeglas också i arbetsmarknadsförvaltningens verksamheter, vilket sedan länge varit uppmärksammat i förvaltningen. En allt större andel av Jobbtorgs målgrupp lider till exempel av psykisk ohälsa, men problematiken återfinns också bland unga som inte fullföljer gymnasiet och därmed finns inom det kommunala aktivitetsansvaret, personer inom sfi och de inom övrig vuxenutbildning.

Kommunala insatser för personer med psykisk ohälsa erbjuds framför allt inom ramen för socialtjänstens uppdrag, vilket betyder att ansvaret inom staden i huvudsak ligger hos socialnämnden och

på stadsdelarna. Men även arbetsmarknadsnämnden har ett aktivt arbete och ska samverka med stadsdelsnämnderna för att hitta adekvata lösningar för individen.

Den ökade andel individer med psykisk ohälsa i verksamheterna har artikulerat behovet av åtgärder inom förvaltningens verksamhetsområde. Bland annat genomförs kompetensutveckling för att förbättra kunskapen om och bemötandet av personer med PTSD. Förvaltningen arbetar tillsammans med stadsdelsnämnderna med att utveckla metoder och insatser för att stödja jobbtorgsaspiranter med psykosocial problematik. Under 2016 har en omorganisation av Jobbstarts verksamheter initierats för att utveckla insatser och det individuella stödet. Inom ramen för det arbete som sker gentemot unga som varken studerar eller arbetar finns ett samarbete med socialförvaltningen och Arbetsförmedlingen Unga Funktionshindrade i syfte att hjälpa unga som lider av psykisk ohälsa att komma vidare i studier eller arbete.

Vikten av samverkan med andra aktörer uppmärksammas vidare i det som sker inom FINSAM där arbetsförmedlingen, försäkringskassan, kommun och landsting samverkar. Genom FINSAM kan insatser som kommer från flera aktörer koordineras, vilket ofta krävs för att lyckas med aktuell målgrupp.

Inom jobbtorgen pågår en implementering av metoden Individual Placement and Support (IPS), en evidensbaserad form av Supported Employment skapad för personer med psykisk ohälsa. Sedan tidigare har jobbtorgen också arbetat utifrån metoden Case Management som ger ett bredare stöd inom olika områden – hälsa, vård, behandling, hjälpmedel och fritid. Det arbetet ingår också i en av regeringen tillsatt vetenskaplig utvärdering för att pröva effekter av arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser för unga med aktivitetsersättning på grund av nedsatt arbetsförmåga

I budgeten för 2017 får nämnden ytterligare ansvar att särskilt utveckla kunskap om och insatser för aspiranter med funktionsnedsättning, posttraumatiskt stressyndrom och annan psykisk ohälsa. Därtill ska nämnden överta verksamheten Alfa från socialnämnden. Alfa erbjuder stöd till personer som har en varaktig funktionsnedsättning på grund av psykisk ohälsa, bland annat genom arbetsrehabilitering, information och vägledning om sysselsättning, studier, praktik och arbete.

Sammanfattningsvis konstaterar förvaltningen att frågan är av hög aktualitet i verksamheterna och att det av den anledningen sker ett prioriterat och omfattande arbete för att bemöta de behov vi ser att deltagarna i våra verksamheter har. Arbetet sker i samverkan med andra berörda aktörer och utifrån strategier och handlingsplaner

framtaga på nationell och regional nivå men gällande även på lokal nivå. Det finns också vetenskapliga utvärderingar knutna till vissa delar. Förvaltningen anser att det påbörjade arbetet kan utvecklas ytterligare innan ställning tas till behovet av en särskild strategi för staden.

Bilaga

1. Motion (2016:78) om psykisk ohälsa ett växande problem – Stockholm behöver en stark samlad stadsövergripande strategi för att kunna göra skillnad.